

І. Ю. Тютченко,
аспірант кафедри менеджменту та маркетингу
Одеської національної академії зв'язку ім. О. С. Попова

ІНВЕСТИЦІЇ ЯК КОНЦЕПТУАЛЬНА ОСНОВА МЕХАНІЗМУ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ ЗВ'ЯЗКУ

У статті, що присвячена галузі стратегічного менеджменту, досліджуються інвестиції як концептуальна основа механізму впровадження диверсифікації на підприємстві зв'язку. Зроблено висновки про те, що логічно первинним у процесі диверсифікації є формування механізму залучення ресурсів для фінансування інвестиційних програм при диверсифікації. Показано, що ефективність цього процесу обумовлюється перспективами розвитку галузі зв'язку та надає переваги перед іншими галузями економіки.

Ключові слова: диверсифікація, інвестиції, фінансування, підприємство зв'язку.

І. Ю. Тютченко
ИНВЕСТИЦИИ КАК КОНЦЕПТУАЛЬНАЯ
ОСНОВА МЕХАНИЗМА ВНЕДРЕНИЯ
ДИВЕРСИФИКАЦИИ
НА ПРЕДПРИЯТИИ СВЯЗИ

В статье, посвященной отрасли стратегического менеджмента, исследуются инвестиции как концептуальная основа механизма внедрения диверсификации на предприятии связи. Сделаны выводы о том, что логично первичным в процессе диверсификации выступает формирование механизма привлечения ресурсов с целью финансирования инвестиционных программ при диверсификации. Показано, что эффективность данного процесса обусловлена перспективами развития отрасли связи и дает преимущества по отношению к другим отраслям экономики.

Ключевые слова: диверсификация, инвестиции, финансирование, предприятие связи.

I. U. Tyutchenko
INVESTMENTS AS THE CONCEPTUAL BASIS OF
THE MECHANISM OF DIVERSIFICATION
INTRODUCTION ON THE ENTERPRISE OF
CONNECTION

The article is devoted to strategic management, investments as conceptual basis of mechanism of introduction of diversification on the enterprise of connection. As a result of research conclusions are done that logically in the process of diversification comes forward the primary forming of mechanism of bringing in resources with the purpose of financing of the investment programs during diversification. Efficiency of this process is conditioned by the prospects of connection sector development and gives its advantages in relation to the other sectors of economics.

Key words: diversification, investments, financing, enterprise of connection.

Постановка проблеми. Розгортання інвестиційної кризи в українській економіці транзитивного періоду обумовлено концептуально-методологічною, методичною та організаційною незабезпеченістю інвестиційної діяльності на рівні локального виробничого ланцюга, який використовує достатню нову для вітчизняної практики стратегію диверсифікації (особливо це актуально для галузі зв'язку, яка дуже динамічно розвивається завдяки впровадженню інновацій на своїх підприємствах).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науковій літературі значна увага приділяється вивченню сутності терміну «диверсифікація», етапів її розвитку. Окремі аспекти диверсифікації розглядаються у працях вітчизняних та іноземних науковців, зокрема Є. Г. Новицького [1], М. Д. Корінька [2], А. В. Бухвалова та В. С. Катькала [3], В. Г. Герасимчука [4] та ін.

Новицький Є. Г. визначає диверсифікацію як проникнення підприємства в галузі, які не мають прямого виробничого зв'язку або функціональної залежності від основної галузі їх діяльності; у широкому сенсі – як розповсюдження господарської діяльності на нові сфери [1].

Важливі аспекти успішності впровадження диверсифікації висвітлює Корінько М. Д., який стверджує, що ефективність її здійснення безпосередньо залежить від своєчасної орієнтації на види товарів, робіт, послуг, що ма-

ють попит та є або наближаються до рівня конкурентоспроможності, чи на види товарів, робіт, послуг, які дозволяють утримувати своє монопольне становище [2].

Більш конкретно питання ресурсів при впровадженні стратегії диверсифікації розкривають Бухвалов А. В. та Катькало В. С. Вони зазначають, що фірми зростають через диверсифікацію завдяки використанню наявних потенціалів росту. Особливе значення при цьому мають так звані ресурси широкого використання, наявність яких дозволяє фірмам застосовувати свій управлінський досвід та репутацію в інших видах бізнесу [3].

На думку вченого В. Г. Герасимчука, диверсифікацію слід розглядати як розширення асортименту, освоєння нових напрямів виробництва з метою підвищення ефективності виробничої і комерційної діяльності, отримання економічної вигоди, зниження ймовірності настання ризикового випадку [4].

Мета статті. За мету статті обрано дослідження інвестицій як концептуальної основи механізму впровадження диверсифікації на підприємстві зв'язку.

Основні результати дослідження. Виходячи з раціонального принципу поведінки підприємства – принципу прибутковості – можна говорити, що витрати на здійснення диверсифікаційної програми повинні окупатися та давати прибуток суб'єкту господарювання [5, с. 225–226]. Диверсифікаційну програму підприємства, яка базується

на інвестиційній діяльності, необхідно фінансувати. Інвестиції, у широкому сенсі, трактуються як вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення. Приріст капіталу повинен забезпечувати:

- 1) компенсацію інвестору від неповного використання коштів на споживання в поточному періоді;
- 2) відшкодування втрат від інфляції в очікуваному періоді;
- 3) винагороду за ризик.

При диверсифікації інвестиції надходять як у фізичні, реальні активи, так і в нематеріальні активи, під якими розуміють цінності, які фірма набуває в результаті проведення перенавчання або підвищення кваліфікації персоналу, придбання ліценцій та ін. [6].

Використання тієї чи іншої концепції формування механізму залучення інвестицій до диверсифікаційного процесу, перш за все, залежить від стану економіки держави у цілому, який характеризується рівнем дефіциту бюджету, галузевою структурою, рівнем інфляції, платоспроможним попитом населення тощо.

Будь-яка концепція зазвичай формується за допомогою дворівневої структури – стратегічних і проміжних цілей. У процесі впровадження диверсифікації стратегічні цілі повинні визначати ступінь впливу цієї форми грошово-кредитної та фінансової політики інвестування на виробництво товарів і послуг, а проміжні – виступати орієнтирами для регулювання пропорцій попиту та пропозиції ресурсів [7].

Серед усіх різновидів інвестицій у реальні активи в процесі впровадження диверсифікації, на нашу думку, можна виділити такі цільові напрями залучення інвестицій до підприємства зв'язку: в нові виробництва товарів або послуг, в підвищення ефективності, в розширення виробництва товарів або послуг, для задоволення вимог державних органів.

Інвестиції в нові виробництва характерні для концентричної диверсифікації. Вони забезпечують створення принципово нових підрозділів фірми з метою випуску товарів або надання послуг, яких раніше не було, або які дозволять вийти на нові ринки з товаром, який вже існував.

Метою інвестицій у підвищення ефективності виступає, перш за все, створення умов для зниження витрат за рахунок зміни устаткування, навчання персоналу чи переміщення виробничих потужностей до регіонів із більш вигідними умовами виробництва товарів або надання послуг (географічна диверсифікація).

Інвестування в розширення виробництва товарів чи надання послуг призводить до збільшення номенклатури та обсягу випуску продукції або надання послуг для ринків, що раніше сформувалися в межах виробництва при вертикальній або горизонтальній диверсифікації.

Різновид інвестицій для задоволення вимог державних органів управління стає необхідним у тому випадку, коли підприємство здійснює диверсифікацію задля дотримання економічних стандартів, безпеки продукції та навколишнього середовища або інших умов, коли недостатні заходи, які реалізує чинна система менеджменту.

У процесі впровадження диверсифікації до інвестиційної діяльності (на ближчу перспективу) висуваються такі вимоги:

- визначення та реалізація комплексу найбільш ефективних заходів диверсифікації;
- поступове формування фінансової бази для реалізації великих проектів за рахунок використання обмежених ресурсів і реалізація самооплачуваних малобюджетних проектів;
- проведення ефективної інформаційної політики взаємодії та взаємовідносин із клієнтами, персоналом, акціонерами, потенційними інвесторами, інвестиційними інститутами і засобами масової інформації;
- створення та розвиток відділів і служб маркетингу з метою дослідження кон'юнктури ринку та адаптації виробничо-господарської діяльності підприємства до зовнішнього середовища.

На нашу думку, можна виділити такі основні принципи розробки інвестиційної стратегії при диверсифікації:

1) комплексний розгляд виробничого процесу, фінансування й інвестування як основного елементу єдиної системи безпеки, які знаходяться у взаємному зв'язку, заради створення умов для зростання ринкової вартості власного капіталу компанії;

2) аналіз припустимого та критичного рівнів ризику в процесі впровадження диверсифікації внаслідок невизначеності ринкової ситуації і розробки інвестиційної стратегії на основі багатоваріантного прогнозу;

3) урахування темпів інфляції та інфляційних очікувань при визначенні прибутковості інвестиційного проекту, який зосереджений на диверсифікації компанії;

4) визначення гранично припустимої ставки прибутковості інвестиційних проектів із урахуванням внутрішнього обмеження фінансових ресурсів;

5) формування вартості залученого капіталу як зовнішнього обмеження у процесі інвестування диверсифікації компанії.

При розробці концепції формування механізму залучення ресурсів із метою фінансування інвестиційних програм при диверсифікації можливо запропонувати такі основні способи:

- самофінансування;
- нарощування власного капіталу;
- залучення позикового капіталу;
- державне фінансування;
- комбіноване фінансування.

Розширення акціонерного капіталу, як і самофінансування, виступає головною формою залучення коштів для розвитку ринкової економіки.

Джерела нарощування власного капіталу (рис. 1) та форми фінансування позиковими коштами (рис. 2) докладно досліджувалися в роботі Кублікова В. К. [8]. Його напрацювання можуть бути використані у процесі аналізу впровадження диверсифікації на підприємстві зв'язку. Акціонування як метод фінансування інвестицій здебільшого використовується для реалізації великомасштабних проектів при галузевій чи регіональній диверсифікації інвестиційної діяльності.

Використання кредиту актуально, коли збір коштів від реалізації акцій займає багато часу. При цьому важливо визначитися із відсотковою ставкою, за якої кредит залишається ефективним.

У сучасних умовах кредити комерційних банків надаються для реальних проектів та таких, що швидко реалізуються із високою нормою прибутковості інвестицій. Залучення довгострокових

Рис 1. Джерела нарощування власного капіталу

Джерело: [8]

Рис 2. Фінансування позиковими коштами

Джерело: [8]

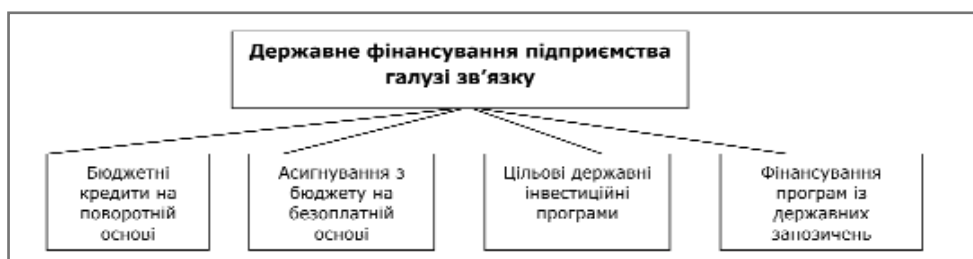

Рис 3. Форми державного фінансування підприємства галузі зв'язку при диверсифікації

Джерело: [9]

кредитів банків до інвестування потребує високої відповідальності позичальника за їх раціональне використання.

Звернімо увагу на таку форму фінансування позикових коштів, як фінансовий лізинг, коли за договором фінансової оренди (лізингу) орендодавець (лізингодавець) зобов'язується придбати у власність обумовлене договором майно орендатора (лізингоотримувача) в тимчасове використання за плату з наступним викупом у власність лізингоотримувача [4].

Форми державного фінансування підприємства галузі зв'язку при диверсифікації представлено на рис. 3.

Комбіноване фінансування має вигляд різних комбінацій зазначених методів та може бути реалізовано при диверсифікації з урахуванням таких загальних умов:

- 1) збір необхідної інформації;
- 2) прогнозування ринкової кон'юнктури за перспективними напрямками розміщення інвестицій;
- 3) визначення можливих альтернативних варіантів інвестування;
- 4) корегування поточної інвестиційної тактики для адаптації до мінливих факторів зовнішнього середовища, які впливають на диверсифікацію.

Висновки. Таким чином, логічно первинним у процесі диверсифікації є формування механізму залучення ресурсів із метою фінансування інвестиційних програм при диверсифікації. Ефективність цього процесу обумовлюється перспективами розвитку галузі зв'язку та надає такі переваги порівняно з іншими галузями економіки:

- Невисока матеріало- та енергоємність послуг зв'язку.
- Незначний рівень залежності від імпорту обладнання після початкового введення потужностей.
- Швидкий оборот капіталу.
- Просте спільне інвестування. Декільком операторам і підприємствам галузі зв'язку досить легко об'єднати свої зусилля навколо певного проекту.
- Динамічність розвитку галузі.
- Здешевлення виробництва за рахунок зменшення вартості збереження 1 Гб інформації.
- Упровадження новітніх технологій.
- Збільшення зайнятості населення.
- Гнучкість переходу від одного виду надання послуг до іншого.

Розв'язання зазначених проблем фінансування (інвестування) галузі зв'язку й використання переваг останньої допоможе поліпшити якість послуг, збільшити вартість активів операторів зв'язку, забезпечить додаткові надходження до бюджету України і створить додаткові робочі місця.

Враховуючи перспективи розвитку української галузі зв'язку й наявні переваги порівняно з іншими галузями економіки, можна зробити висновок, що галузь зв'язку забезпечує динамічний розвиток національної економічної системи у сприятливий період, стримуючи загальне падіння обсягу доходів галузей економіки в період кризи.

Література

1. Новицкий Е. Г. Проблемы стратегического управления диверсифицированными корпорациями / Е. Г. Новицкий. – М. : БУКВИЦА, 2001. – 163 с.
2. Коринько М. Д. Диверсифікація як стратегія розвитку // Актуальні проблеми економіки. – 2006. – № 5(59). – С. 12–17.
3. Бухвалов А. В. Современные трактовки стратегий диверсификации / А. В. Бухвалов, В. С. Катяло // Российский журнал менеджмента. – 2008. – Т. 6. – № 1. – С. 31–32.
4. Герасимчук В. Г. Стратегічне управління підприємством. Графічне моделювання : навч. посіб. / В. Г. Герасимчук. – К. : КНЕУ, 2000. – С. 256–257.
5. Кабушкин Н. Л. Основы менеджмента : учеб. пособ. / Н. Л. Кабушкин. – 5-е изд., стереотип. – Мн. : Новое знание, 2002. – 336 с.
6. Колтынюк Б. А. Инвестиции : учеб. пособ. / Б. А. Колтынюк. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2003. – С. 338.
7. Немченко Г. И. Эффективность диверсификации производства: Теория и методология / Г. И. Демченко ; автореф. дис.... д-ра экон. наук. – СПб. : СПбГИ-ЭА, 1993. – С. 12.
8. Кублікова Т. Б. Інвестиції на ринку цінних паперів : підручник / Т. Б. Кублікова, В. К. Кубліков. – Одеса : ОРИГУ НАГУ, 2006. – 428 с.
9. Наказ Державної адміністрації зв'язку від 30.12.2009 № 296 «Про затвердження Порядку організації, фінансування, супроводження виконання робіт за договорами на створення та передачу науково-технічної продукції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ucrf.gov.ua/uk/doc/dkzi/1265033443/>

Стаття надійшла до редакції 9 січня 2011 року